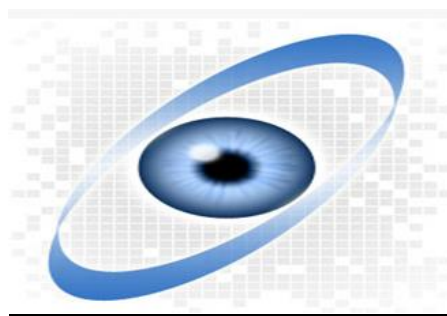

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کازرون

(Core Curriculum برنامه آموزشی محوری)

چشم پزشکی: دوره کارآموزی

مقدمه:

شما دانشجوی محترم در پایان دوره کارآموزی چشم پزشکی باید با کمک آموزش هیأت علمی مربوطه و تلاش و ممارست خودتان مهارت های زیر را کسب نمایید.
بدیهی است در پایان این دوره موارد ذیل به عنوان سر فصل های ارزشیابی شما به صورت شفاهی و عملی مد نظر قرار خواهد گرفت. مرجع اصلی، منابع آزمون پیش کارورزی می باشد.
مقررات مربوط به کارآموزان:

- ساعت حضور کارآموز در بخش هر روز (روز های غیر تعطیل) از ساعت 7:30 لغایت 14 است.
- هیچگونه تأخیر و غیبتی قابل توجیه نمیباشد و برخورد قانونی خواهد شد.
- پوشیدن روپوش گشاد تا زانو و شلوار بلند از پارچه ضخیم، استفاده از جوراب، برای خانمها مقنعه بلند و ضخیم در رنگ های ساده و برای آقایان داشتن موی کوتاه و مطابق عرف الزامی است.
- هنگام حضور در بخش و درمانگاه نصب اتیکت (نام، نام خانوادگی و پایه علمی) در معرض دید الزامی است.
- احتراز از هر گونه آرایش از قبیل آرایش چهره، موها، بلند کردن و الک زدن ناخن.
- دانشجویان موظفند در کلیه بخش های بالینی در رفتار، گفتار و پوشش خود متعهد به حرفه مقدس پزشکی عمل نمایند.
- استفاده از از تلفن همراه در کلاسهای درس ممنوع میباشد.

پیامدهای مورد انتظار از این برنامه آموزشی عبارتند از:

در حیطه دانش:

- کسب دانش لازم برای برخورد با شکایات و نشانه های شایع در بیماری های چشم
- اورژانس های چشم پزشکی و اطلاع از نحوه مراقبت های اولیه، اصول درمان و ارجاع را بداند.
- بیماریهای رایج چشمی در کشور و شیوع آنها را بداند.
- برنامه های رایج کشوری در حیطه چشم پزشکی را بداند.

در حیطه مهارت:

- کسب مهارت در اخذ شرح حال چشم پزشکی، جمع بندی، و ارائه تشخیص های افتراقی
- کسب مهارت در معاینات پایه چشم پزشکی
- کسب مهارت استفاده از افتالموسکوپ مستقیم

در حیطه نگرش:

- ۱- آشنائی با در نحوه برخورد با بیماران و همراهان از نظر اصول اخلاقی، مسایل قانونی و نحوه نتیجه گیری از دانش و مهارت خود
- ۲- آشنائی با برقراری تعامل با سایر همکاران در حیطه پزشکی (اعم از پزشکان، پرستاران و غیر پزشکان)
- آشنائی با برقراری ارتباط با خانواده مراجع و آموزش به خانواده

اهداف حیطه دانش

- ✓ برخورد با شکایات و نشانه های شایع بیماریهای چشم، اورژانسهای چشم پزشکی، بیماریهای شایع و برنامه های رایج کشوری در حیطه چشم پزشکی
- ✓ آناتومی و فیزیولوژی چشم
- ✓ معاینه چشم پزشکی
- آزمون دید مرکزی (Central Visual Acuity) و آزمون دید رنگ
- آزمون روزنه (Pinhole Test)
- آزمون دید ضعیف
- آزمون دید محیطی، آزمون رویارویی (Confrontation)
- معاینه مردمکها:
- معاینه کلی (اندازه، Reaction مستقیم و غیر مستقیم)
- آزمون حرکت متناوب چراغ قوه برای مردمک مارکوس گان (Marcus Gunn)

✓ معاینه حرکات خارجی چشم:

- محدوده ، قرینگی ، تشخیص انحرافات چشمی و تمایز آنها

- **Comitant vs Incomitant**

- **Cover-Uncover** تستهای

- رفلکس نوری

✓ معاینه خارجی چشمی:

- پلکها و ناحیه پیرامون چشم (ضایعات و برجستگیهای پوستی، تورم، سرخی و گرمی و حساسیت با مشاهده و لمس)

- بررسی وضعیت پلکها: **Retraction, Ptosis**. بررسی پهنای مرکزی شکاف پلکی

- وضعیت **Punctum** ها: ارزیابی تولید اشک، ارزیابی تخلیه اشک، آزمون **I Jones**

- بررسی حرکات پلک

- بررسی وضعیت کلی کره چشم: **Proptosis**

- لمس لبه استخوانی و بافت نرم دور چشم

- برگرداندن پلک فوقانی جهت بررسی وجود جسم خارجی در پشت آن

- رنگ نمونه قرنیه با **Fluorescein**

- معاینه پلک، ملتحمه، اسکلرا و قرنیه و بررسی عمق اتاق قدامی توسط **Pen light**

✓ انجام اوفتالموسکوپی مستقیم

- بررسی **Leukocoria** و **Red Reflex**

- **Optic disk**

- بررسی ماکولا

✓ وسایل چشم پزشکی:

- **Pen Light**

- **Schiotz**

- **Goldmann**

- **Fundus Camera & Angiography**

- **Lensometer**

- **Anterior Segment Imaging**

- **Ultrasonography**

- **A-Scan**

- **B-Scan**

- اوفتالموسکوپ مستقیم و غیرمستقیم

- **E-Chart**

- **Slit Lamp**

- **Automatic Perimeter**

- **Devimeter**

- **Retinoscope & Autorefractometer**

- **Tonometer**

✓ فارماکولوژی:

- آنتی باکتریال
- آنتی ویرال
- آنتی فونگال
- اثرات جانبی سیستمیک و چشمی داروها
- NSAID ها
- داروهای ضد عفونت چشمی:
- داروهای بی حسی
- سیکلופلژیک ها و میدریاتیک ها
- داروهای ضد گلوکوم
- کورتیکواستروئیدها و NSAID ها
- Lubricant

✓ اپتیک و رفرakشن:

- عیوب انکساری (خطاهای شکست):
- نزدیک بینی (علایم و انواع) دور بینی (علایم و انواع)
- آستیگماتیسم منظم (علایم و انواع) آستیگماتیسم نامنظم (علایم و انواع)
- پیرچشمی و اختلالات تطابق

✓ بیماریهای پلک و مجاری اشکی:

- عفونتها و آماسهای پلک (گل مژه، شالازیون، بلفاریت قدامی و خلفی)
- پتوز (تقسیم بندی و درمان)
- تومورهای پلک (خال، پاپیلوم، گزانتلازما، همانژیوم، SCC، BCC)
- دستگاه اشکی (داکریوآدنیت، انسداد حاد و مزمن مجرای اشکی و مادرزادی)
- اشک (سندروم خشکی چشم)

✓ بیماریهای ملتحمه و اسکلرا:

- کونژنکتیوایتهای میکروبال ، کونژنکتیوایتهای آلرژیک
- ناخنک و Pingueculae ، اسکلریت و اپی اسکلریت

✓ بیماریهای قرنیه:

○ بیماریهای دژنراتیو قرنیه و زخم قرنیه

- ✓ کاتاراکت ، بیماریهای یوآ ، گلوکوم ، استرابیسم و آمبلیوپی
- ✓ رتینوپاتی دیابتی و هیپرتانسیو ، بیماریهای ویتره و رتین ، نوروافتالمولوی
- ✓ چشم و بیماریهای سیستمیک:

- بیماری گریوز ، ، AIDS، HZO
- بیماریهای خودایمنی (SLE.RA، وگنر، GCA، سندروم شوگرن، سندروم بهجت)
- بیماریهای ارثی بافت همبند (سندرم مارفان)
- ✓ اورژانس ها
- اصول معاینه بیمار با ترومای چشمی ، پارگی پلک ،
- جسم خارجی ملتحمه و قرنیه ، جسم خارجی داخل چشم ،
- سوختگی شیمیایی و حرارتی ، خونریزیهای داخل چشمی ، پارگیهای دیواره چشم
- اثر اشعه های مختلف بر چشم (ماوراء بنفش و x Ray و...) ، گلوکوم زاویه بسته
- کاهش دید ناگهانی (AION، RD، CRAO، CRVO) ، اندوفتالمیت ها ، شکستگی های اربیت
- ✓ بیماریهای اربیت
- ✓ پیشگیری در چشم پزشکی:
- پیشگیری از آسیب های چشمی
- پیشگیری از عفونت چشمی اکتسابی
- پیشگیری از عفونت چشمی یا تروژنیک
- پیشگیری از آسیب چشمی به دلیل عفونتهای مادرزادی
- تشخیص زودرس بیماریهای درمان پذیر چشمی
- پیشگیری از آمبلیوپی
- پیشگیری از آسیبهای چشمی ناشی از بیماریهای سیستمیک و داروها

اهداف حیطه مهارت

- ✓ اخذ شرح حال چشم پزشکی، جمع بندی و ارائه تشخیصهای افتراقی
- ✓ معاینات پایه چشم پزشکی
- استفاده از افتالموسکوپ مستقیم

اهداف حیطه نگرش

تغییر در نگرش و رفتار مطابق با شاخص های مدون استاندارد های آموزش عمومی با تاکید بر اخلاق پزشکی و رفتار حرفه ای، پاسخگویی و احساس مسئولیت، ارتباط موثر و آموزش بیمار، کار گروهی، جامعه نگری و پیگیری

Course Plan کارآموزی

عنوان دوره: دوره کارآموزی چشم پزشکی

پیش نیاز: علوم پایه پزشکی - فیزیوپاتولوژی و آموزش مهارت های بالینی

گروه هدف: کارآموزان پزشکی

محل اجرا: بخش جراحی، اتاق عمل و درمانگاه چشم پزشکی بیمارستان طرف قرارداد

مدت دوره: یکماه معادل سه واحد عملی (130 ساعت)

هدف کلی: آشنایی تئوری و عملی دانشجویان با اصول تشخیص، درمان و شیوه برخورد مناسب و نحوه پیگیری با بیماریهای شایع چشم

اهداف ویژه:

- 1- نحوه صحیح گرفتن شرح حال و انجام معاینه بیماران دارای مشکلات چشمی را بدانند.
- 2- نحوه برخورد صحیح با بیماریهای شایع چشم را فرا گیرند.
- 3- تست های تشخیصی رایج را فرا گرفته و توان تجزیه و تحلیل آنها را بدانند.
- 4- موارد اورژانس های شایع چشم پزشکی را تشخیص داده به نحوه معاینه تسلط یافته، چگونگی افتراق آنها را دانسته و روش های درمانی را دانسته، درمان، عوارض و روش پیگیری آنها را بدانند.
- 5- آشنایی با انواع آسیب دیدگیهای چشمی

فهرست محتوا

ردیف	عنوان محتوا
۱	آناتومی و فیزیولوژی چشم
۲	معاینه چشم پزشکی
۳	آشنایی با وسایل چشم پزشکی
۴	فارماکولوژی در چشم پزشکی
۵	اپتیک و عیوب انکساری
۶	بیماریهای پلک و مجاری اشکی
۷	بیماریهای ملتحمه و اسکلرا
۸	بیماریهای قرنیه
۹	کاتاراکت
۱۰	بیماریهای یووآ
۱۱	گلوکوم
۱۲	استراییسم و آمبلیوپی
۱۳	رتینوپاتی دیابتیک و هیپرتانسیو
۱۴	بیماریهای ویتره و رتین
۱۵	نور و افتالمولوژی
۱۶	چشم و بیماریهای سیستمیک
۱۷	اورژانس های شایع چشم پزشکی
۱۸	بیماری های اربیت
۱۹	اصول پیشگیری در چشم پزشکی

عملی: حضور در اورژانس و درمانگاه چشم اتاق عمل و بخش، داشتن تعامل با کارورزان چشم

تئوری: طبق رفرانس وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که به شرح زیر است:

جلسه	هدف کلی: آشنایی دانشجو با	اهداف ویژه: در پایان دانشجو باید قادر باشد	فعالیت‌های دانشجویان	مدرس
1	آناتومی چشم	1-آناتومی دیواره استخوانی حذقه را شرح دهد. 2-آناتومی ماهیچه های اطراف چشم را شرح دهد. 3-نکات مربوط به آناتومی پلک و سیستم اشکی را بیان کند. 4-نکات مربوط به آناتومی گلوپ را بیان کند. 5-نکات مربوط به عصب بینایی و مسیرهای بینایی را بیان کند.	پرسش و پاسخ	دکتر
2	آشنایی با گلوکوم	1-انواع گلوکوم را نام برده و تعریف کند. 2-علل ایجاد انواع گلوکوم ، علانم ، راههای تشخیص و درمان آن را بیان کند.	پرسش و پاسخ معاینه بالینی بیماران در درمانگاه	دکتر
3	آشنایی با اپتیک	1-مایوپي را تعریف کرده ،علل، علانم ، نحوه تشخیص و درمان آن را بیان کند. 2-هایپروپی را تعریف کرده ،علل، علانم ، راههای تشخیص و درمان آن را بیان کند . 3- آستیگماتیسم و انواع آن را تعریف کرده علل ، راههای تشخیص و درمان آن را بیان کند.	///	
4	آشنایی با بیماری های یووه آو اسکرا	1-یوونیت را تعریف کرده ،انواع، علل ، علانم ، راههای تشخیص و درمان آن را توضیح دهد. 2-اسکلریت و اپی اسکلریت را تعریف کرده ،انواع، علل ، علانم ، راههای تشخیص و درمان آن را توضیح دهد.	پرسش و پاسخ معاینه بالینی بیماران در درمانگاه	دکتر
5	آشنایی با شرح حال و معاینات چشم پزشکی	1-نحوه اخذ شرح حال در یک بیمار با مشکلات چشم را توضیح دهد . 2-نحوه معاینه فیزیکی بیمار چشمی را بیان کند . 3-نحوه درخواست صحیح تست های پاراکلینیکی را بیان کند .	///	

6	آشنایی با فارماکولوژی در چشم پزشکی	1- داروهای موثر بر انواع عفونت های چشمی را لیست کند و توضیح دهد . 2- داروهای موثر بر درمان گلوکوم شرح دهد . 3- داروهای موثر بر التهاب ها و آلرژی های چشمی را بیان کند .	پرستش و پاسخ معاینه بالینی بیماران در درمانگاه	دکتر
7	آشنایی با بیماری های لنز	1- آناتومی لنز را ترسیم کند و فیزیولوژی آن را بیان نماید . 2- انواع کاتارکت را توضیح داده ، علل ، علائم راههای تشخیص و درمان آن را بیان کند.	////	
8	آشنایی با بیماری های قرنیه	1- آناتومی قرنیه را ترسیم نماید و هیستولوژی ، فیزیولوژی آن را شرح دهد . 2- انواع بیماری های عفونی قرنیه را توضیح داده ، علل ، علائم ، راههای تشخیص و درمان آن را بیان کند. 3- انواع بیماری های دژنراتیو قرنیه را بیان کرده علل ، علائم ، راههای تشخیص و درمان آن ها را ذکر کند .	پرستش و پاسخ معاینه بالینی بیماران در درمانگاه	دکتر
9	آشنایی با بیماری های سیستمیک و چشم	-انواع بیماری های سیستمیک موثر بر چشم (هایپرنتشن ، دیابت ، گریوز،...) را نام برده ، مکانیسم اثر، علل ، علائم، تشخیص و درمان این بیماری ها را بیان کند .	////	
10	چشم قرمز و تشخیصهای افتراقی آن	1. انواع conjunctivitis را شرح دهد. 2. انواع uveitis را شرح دهد. 3. گلوکوم با زاویه بسته را شرح دهد. 4. سلولیت اربیت را شرح دهد. 5. کونژنکتیویت دوران نوزادی را شرح دهد.	پرستش و پاسخ معاینه بالینی بیماران در درمانگاه	دکتر
11	آشنایی با اورژانس های چشم پزشکی	1- اورژانس چشم پزشکی را تعریف کند . 2- صدمات نفوذی چشم را تعریف کرده و راههای تشخیص و درمان آن ها را بیان کند. 3- صدمات بلانت را تعریف کرده و راههای تشخیص و درمان آن را بیان کند .	////	دکتر
12	آشنایی با انواع انحراف چشم ، آمبلیوپی و تشخیص و اصول درمان آنها	1- دید دو چشمی و خصوصیات آن را شرح دهد. 2- انواع انحراف های چشم را شرح و تشخیص دهد. 3- روش های تشخیص انحراف چشم را شرح دهد. 4- تشخیص و درمان آمبلیوپی را شرح دهد. 5- تشخیص و درمان انحراف های عمودی را شرح دهد.	پرستش و پاسخ معاینه بالینی بیماران در درمانگاه	دکتر

ارزشیابی:

الف) نحوه ارزشیابی:

- نظارت مستقیم استاد بر فعالیت آموزشی درمانی دانشجوی و ارائه بازخورد مناسب
- نظارت بر حضور فعال و منظم در بحثهای علمی، جلسات، درمانگاه و بخش
- برگزاری آزمون تنوری بالینی بصورت چهارگزینه ای و جواب کوتاه
- برگزاری آزمون عملی در طول و پایان دوره توسط استاد
- ارزشیابی Log Book تحویل داده شده در پایان دوره
- ب) نحوه محاسبه نمره کل در بخش چشم پزشکی:

✓ ارزیابی دانشجوی براساس نمرات ثبت شده استاد در طول دوره 8 نمره

(حضور و غیاب 2 نمره، ارائه گزارش صبحگاهی 2 نمره، ارائه کنفرانس 2 نمره، پاسخ به سوالات مطرح شده در راند 2 نمره)

✓ نمره آزمون پایان دوره (آزمون کتبی و شفاهی) 8 نمره

✓ تکمیل صحیح Log Book 4 نمره

مواردی که دانشجوی ملزم به تکرار بخش می باشد:

- کسب نمره نهایی زیر 12
- غیبت غیر موجه و عدم حضور در بخش
- غیبت موجه بیش از 2 روز
- غیبت غیر موجه در کشیک موظفی
- عدم تکمیل و تحویل Log Book
- وظایف و تکالیف دانشجوی:

- 1- حضور در بخش از 7:30 لغایت 14
- 2- شرکت فعالانه در کلاسهای درسی و کنفرانسها
- 3- شرکت در گزارش صبحگاهی (در صورت اجرا) و برنامه های آموزشی بخش
- 4- تقسیم بندی تخته های بخش
- 5- گرفتن شرح حال و گزارش روزانه
- 6- کارهای عملی مثل معاینه چشم پزشکی، استفاده صحیح از افتالموسکوپ، معاینه فشار چشم، شناسایی تستهای اپتیک، اسکن چشم

منابع:

آخرین چاپ کتاب چشم پزشکی ووگان (General Ophthalmology)

و سایر کتب معرفی شده توسط اساتید